Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Cursus studiorum monasticorum, sive series sublimium disciplinarium - Cod. Ettenheim-Münster 99-110

Thelogica universa - Ettenheim-Münster 107 - Tom. I

Cartier, Gallus

[S.l.], 1745

Caput quartum

urn:nbn:de:bsz:31-111007

Visual Library

170. 171. Unde si e.g. veniat in dubium, an hic aut ille homo sit irregularis, vel excommunicatus, vel interdicto, vel suspensioni obnoxius; item an Delegatus possit subdelegare, an Episcopus in his illisve possit dispensare, an Ecclesiæ Pastor rite sit electus, num Judex Ecclesiasticus causam in Judicio legitimè definierit? In his aliisque Sententiis hujus generis, Theologus insolentissimus erit, si, quod ignorat, judicaverit. Insolentior, si, posteaquam Jurisperitos consulverit, omnium auctoritati refragatus fuerit.

Igitur Juris Canonici prudentibus in his, quæ propria sunt illius facultatis, non credere, erit profectò temerarium: et in ejusmodi Canonum interpretatione Ecclesiæ Judices atque administri concordem omnium Jureconsultorum Sententiam amplecti tenentur.

Caput Quartum

122. De Ratione naturali, Philosophis, et Juris Cæsarei Consultis eorúmque auctoritate.

Circa rationem naturalem duo hic inquirimus, 1.º Utrum à Theologis consuli debeat. 2.º Quam vim et auctoritatem habeat. Sit

Conclusio Prima.

Ratio naturalis utiliter à Theologis consulitur, non tamen se habet per modum principii respectu Theologiæ.

Prob. 1.ª pars. Quod à Deo datum est homini ad comparandam veritatis

cognitionem, illud utiliter à Theologo consulitur. Atqui ratio naturalis ad eum finem homini à Deo data est: est enim quadam divini luminis participatio, inata illud Psalmistæ: Signatum est super nos lumen vultûs tui, Domine. Ergo &c.

Pb. 2da pars. Unum est tantum Theologiæ principium, divina scilicet revelatio, quæ aut Scripturâ aut Traditione continetur, prout ex traditâ à nobis ipsis definitione patet; atque per hoc Theologia, prout alibi diximus, differt à Philosophiâ, aliisque naturalibus disciplinis. Ergo ratio naturalis non se habet per modum principii respectu Theologiæ.

Dicendum igitur, rationem naturalem eo sensu ad Theologiam conferre, quòd ex principiis revelatis conclusiones eliciat, aut exponat motiva credibilitatis, quibus fit, ut prudenter credamus, Scripturam et Traditionem esse verum Dei Verbum.

Hinc sequitur 1.o Eos abuti ratione qui in rebus Theologicis ei primas partes tribuunt; Oportet, inquit S. Thomas*, quòd naturalis ratio subserviat fidei. Hoc abusu implicantur hæretici omnes: ii enim ad præconceptarum quarundam opinionum normam de vero Scripturarum sensu judicare solitisunt, cùm è contrà germanus illarum sensus ex terminis quibus ipse constant, ex Ecclesiæ ac sanctorum Patrum consensione desumi debeat.

Sequitur 2.do in eundem scopulum incidisse præsertim Socinianos, qui persuasi, Deum

* 1. p. q. 1. art. 8. ad 2.

5/95

172. nihil revelasse, quod humana ratio capere non valeat, in sensum Metaphoricum detorquent omnia Scripturæ loca, quæ sumpta in litterali sensu continent dogma, quod hominis captum superat, aut rationi naturali oppositum esse videtur. Eo nixi principio Trinitatis, Incarnationis, aliorumque difficilium mysteriorum existentiam inficiati sunt.

Sequitur 3.tio Eiusdem culpæ reos esse illos conscientiæ casuum arbitros, qui Dei ipsius judices se ipsos constituentes affirmare non verentur: Hæc aut illa ejus præcepta, si ad litteram sumerentur, non satis fore attemperata infirmitati humanæ: Ex eo nempe temerario judicio argumenta petunt, quibus præcipua mandata clarè alioquin in Scripturis expressa convellunt. Eundem reatum contrahunt ii, qui præconcepto hoc axiomate nixi: Præceptum non obligat per se, quando tempus obligationis non exprimitur, contendunt, primum Decalogi mandatum nusquam hominem in vitâ obligare: Homo, inquiunt, nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum fidei, Spei, et Charitatis ex vi præceptorum divinorum adeas virtutes pertinentium.

Conclusio Secunda

123. Communia principia rationis naturalis certum Theologo argumentum suppeditant: Conclusiones verò, quæ aliâ viâ, quàm per Demonstrationem ex illis inferuntur, argumentum duntaxat probabile.

Prob. prior pars. Communia princi-

pia rationis naturalis sive ad mores, sive 173.
ad alias veritates pertineant, certa sunt et
evidentia, ut patet in istis: Totum est ma-
jus suâ parte. Impossibile est idem si-
mul esse et non esse. Bonum est faci-
endum et malum fugiendum. Alteri
ne feceris, quod tibi fieri non vis. Atqui
quæ certa sunt et evidentia certum Theo-
logo argumentum suppeditant. Ergò P.

Prob. altera pars. Conclusiones,
quæ per demonstrationem non eliciuntur
ex communibus rationis naturalis princi-
piis, inferuntur tantùm per medium pro-
babile: Ergò solùm argumentum proba-
bile Theologo suppeditant.

Conclusiones igitur, quæ immedia-
tè eliciuntur ex primis et communibus
rationis naturalis principiis, plerumque
inferuntur per medium demonstrati-
vum. Sic ex isto moralis disciplinæ prin-
cipio, Alteri ne feceris, quod tibi fieri
non vis, demonstrativè colliguntur plura
ex præceptis, quæ vetant, ne proximo
damnum inferatur.

Econtrà, quæ mediatè tantùm et
remotè ex iisdem rationis naturalis prin-
cipiis inferuntur, plerumque probabili-
ter tantùm colliguntur, quia non sem-
per clarè videtur connexio, quam remo-
tæ conclusiones habent cum primis prin-
cipiis, præsertim in rebus ad mores spectan-
tibus: idque contingit, aut Deô non-
nunquam /: ut ait Augustinus :/ sporgen-

174. te poenales cœcitates super illicitas cupiditates, aut propter præjudicia, vel propter pravum aliquem affectum, quo mens inclinatur ad judicandum pro iis rebus, quæ cupiditatem fovent, ac nutriunt.

124. Quantum ad Philosophos spectat, eorundem fermè hic ratio ineunda est ac rationis naturalis, quippe quâ duæ et ipsi suas promunt sententias. Atque ad hoc potissimum valet Philosophorum omnium una eademque consensio, ut rei alicujus evidentiam pariat. Cùm enim omnes tam veteres quàm recentiores Philosophi aliquod principium lumine naturali notum, aut quædam consectaria ex primis principiis uno consensu tanquam aliquid certissimum et maximè perspicuum tradunt, tum nullus est dubitandi locus, quin ea ipsâ sit evidens et verum id, quod tantâ omnium consensione traditur. At in iis opinionibus, quæ ab unâ Philosophorum Sectâ propugnantur, ab aliâ impugnantur, nullius momenti est Philosophorum auctoritas, nec enim unius Sectæ potiùs quàm alterius sententia per se certum est evidentiæ argumentum. Itaque tùm ponderanda sunt rationes, quæ ex utrâque parte afferuntur, et verisimilioribus adhærendum est.

125. Quod ultimò Juris Cæsarei peritos attinet, certum est, Legum civilium & cum Scientiâ juris Canonici adeò conjunctam et colligatam esse, ut via altera

& peritiam

6

ab altera separari possit. Itaque quem admodum Theologo in multis autoritate Juris Canonici peritorum ~~autoritate~~ nitendum est, prout Cap. praecedenti innuimus, ita et non in paucis, praesertim ubi de justitia et jure agitur, Juris Caesarei ~~[illegible]~~ Consultorum placita sequi debet. Et profectò ipsi ineptia deputabitur, si ea, quae graviter à viris clarissimis de jure dicta sunt, negligere voluerit. Praeterea in pactis, stipulationibus, caterisque contractibus: in rerum dominio, venditione, emptione, mutuo, locatione, praescriptione, testamentis, donationibus, testibus, judicibus, aliisque sexcentis hujusgeneris quotiès Theologo opus est, album à nigro, et aequum ab iniquo secernere, atque sic animarum periculis, earúmque saluti consulere. Quoties etiam ipsi restitutionis materia tractanda, in foro conscientiae nempe? Num hic justitia et aequitatis, in foro etiam, ut diximus, conscientiae, rectus arbiter esse poterit, nisi multa à Jureconsultis et civili prudentia mutuetur? minimè profectò. Nam licet justum injustumque internoscere Philosophorum et Theologorum libris adjutus possit: at id faciet solùm in genere, in specie autem sine juris aliquâ peritiâ non faciet; quod variis exemplis facile esset

176. Demonstrare, sed quid plura opus, cum certum sit, casimpastitios, quo in judiciis, contractibus, ultimis voluntatibus, ac etiamnum delictis quandoque committentur, interdum Theologi vires excedere. Id si ita est, ut certè est, insolentia erit maxima in ejusmodi quæstionibus Juris peritiam contemnere; Theologum igitur ut Juris Canonici, sic quoque et Civilis mediocrem saltem notitiam habere oportet, p.